

Dkt. George Payton, Tafsiri ya Biblia, Kipindi cha 23, Ujenzi Usiotumia

© 2025 George Payton na Ted Hildebrandt

Huu ni Dkt. George Payton na mafundisho yake kuhusu Tafsiri ya Biblia. Huu ni kipindi cha 23, Ujenzi Usiotumia Neno la Mungu.

Katika mjadala huu, tutazungumzia kuhusu ugumu mwingine wa tafsiri, changamoto za mawasiliano ambazo tunahitaji kushinda, na hizo ni ujenzi usiotumia neno la Mungu.

Tunapata miundo mingi ya vitendo katika Agano la Kale na Agano Jipya, na tunahitaji kujua jinsi ya kushughulika nayo. Kwa hivyo, ujenzi wa vitendo ni nini? Ujenzi wa vitendo ni kifungu cha kisarufi, umbo, na ni aina ya kitenzi, ambapo kiima cha sentensi si yule anayefanya kitendo, lakini kiima cha sentensi ni yule anayepokea kitendo kinachofanywa kwake. Kwa mfano, mbwa alimng'ata John.

Tunaweza kusema John aliumwa na mbwa. Sehemu ya mambo tunayojaribu kufanya hapa ni kutambua kwamba hii, kwa kweli, ni ujenzi tulivu, si ujenzi tulivu. Kwa maneno mengine, kitenzi ni kitenzi tendaji cha mhusika akifanya jambo fulani au ni kitenzi kinachovutia umakini kwa mtu anayefanyiwa na kutumia njia nyingine ya kusema, kwa kile ambacho mtu anayefanyiwa ni tulivu katika kitendo hiki.

Wao, yeye au yeye, au hawachukui hatua; inafanywa kwao tu, kama katika kisa hiki, John aliumwa na mbwa. Kwa hivyo tunapoangalia haya, jiulize, je, hii ni tendaji au tulivu? Ni wazi, mbwa alimwuma John; hiyo ni sentensi ya kawaida kabisa. John aliumwa na mbwa.

Hilo lingekuwa tendo la kufanya kwa sababu mbwa ndiye ambaye ndiye kitendaji halisi, na tunatumia maneno kitendaji na subira, kitendaji kikiwa ndiye anayefanya hivyo na mgonjwa akiwa ndiye aliyefanya pia. Sawa, mifupa ilionekana kwenye mchanganyiko. Unafikiri nini? Je, hiyo ni tendo la kufanya au tendo la kufanya? Kwa njia fulani, si tendo la kufanya, na ni kile tunachokiita sauti ya kati.

Iko katika hali ya kuonekana. Inaweza kuonekana ikiwa mtu anajali kuiangalia, lakini si tendaji au tulivu. Kwa hivyo, tunazipata hizi katika maandiko pia, lakini hatutazungumzia sauti ya kati leo, ile inayoitwa sauti ya kati.

Sijui kwa nini wanaiita ya kati. Labda ni kwa sababu iko kati ya tendaji na tendi, na wanaiita ya kati. Lakini utasikia neno sauti ya kati, na huu ni mfano mmoja.

Kwa hivyo, iko katika hali ya kuwa na si kitendo kinachofanywa wakati huo. Sawa, mifupa yake ilizikwa kwenye eneo la tukio. Ni wazi kwamba huyo ni mtulivu kwa sababu mifupa haifanyi kazi ya kuzika.

Ona kwamba katika baadhi ya haya, tuna mwakilishi aliyetajwa, kama vile katika wa pili, John aliumwa na mbwa. Huyu, hatujui ni nani aliyezika mifupa. Mtu fulani alizika mifupa.

Sawa, hapa kuna jingine. Mwanamume anachimba shimo refu. Inasikika kama mtu mwenye shughuli nyingi.

Anafanya kazi hiyo. Watoto walikuwa wamekula machungwa yote. Baadhi ya watu husema, hilo ni jambo la kupuuza kwa sababu tulikuwa na neno "hakuna chakula".

Lakini kwa kweli, watoto walikula. Kwa hivyo, watoto ndio wakala, na machungwa ndio wagonjwa. Na kwa hivyo hii bado ni hai, ingawa inasemwa kwa njia tofauti.

Tunaita hili kipengele kilichokamilika. Machungwa yamekamilika. Kwa hivyo walipewa machungwa, walikuwa wameyala, na sasa yanacheza vizuri zaidi.

Kwa hivyo huo bado ni muundo hai, ingawa uko katika kipengele kamili, kipengele kamili. Bendera ilibebwa na kiongozi wa askari, askari mkuu. Tunajua kwamba hiyo ni tulivu, huku wakala akiwa askari mkuu na mgonjwa akiwa bendera.

Ukweli unajulikana na kila mtu. Hiyo ni aina ya mojawapo. Ndiyo, hiyo ni matope kidogo.

Hatuna uhakika kabisa. Ukiangalia hilo, kila mtu anajua ukweli. Unaweza kusema hivyo katika suala hilo.

Huenda ikafanana na muundo tulivu. Huenda pia ikawa mojawapo ya mambo ya sauti ya kati. Kama tungenema kila mtu anajua ukweli, basi hilo lingekuwa jambo linalofanya kazi kisarufi na kidhana.

Lakini haisemi hivyo. Kwa hivyo, ni mahali fulani kati ya wastani na tulivu. Wavuvi walivua samaki wengi jana.

Na tunajua kwamba hiyo ni kazi. Karatasi ilikuwa imechanwa vipande vidogo. Ni kama kitulivu na kipengele kilichokamilika kimeongezwa ndani yake.

Mtu alirarua karatasi. Karatasi haikurarua. Kwa hivyo, kwa sababu ni mhusika ambaye hakufanya kitendo, basi tungeifanya iwe ya utulivu.

tulivu hutumika kwa sababu tofauti. Mojawapo ya mambo wanayotumia ni kuvuta umakini au kuzingatia yule anayepokea kitendo. Ni Yohana aliyepokea kifungu, au ni Yohana ambaye kifurushi kilipewa.

Badala ya kusema kwamba fulani alimpa John kifurushi, tunataka kumlenga John. Wakati mwingine, wakala hutajwa, kama tulivyosema. Nyakati nyingine, wakala huachwa nje kwa sababu moja au nyingine.

Wakati mwingine, wakala huachwa nje kwa sababu hajulikani. Wakati mwingine, wakala huachwa nje kwa sababu kwa makusudi huvuta umakini kutoka kwa wakala na wanataka kuficha utambulisho huo. Hapa kuna mfano.

Baiskeli yangu iliibiwa. Kama ningemjua wakala huyo ni nani, ningemtafuta. Lakini sijui.

Tunaweza kusema kwamba baiskeli yangu iliibiwa. Kama tungelazimika kusema kwa njia nyingine, tungenesema, mtu aliiba baiskeli yangu. Nyakati nyingine, kama nilivyosema, wakala hatajwi ili kuficha utambulisho wake.

Ikiwa watoto wanacheza na wakavunja dirisha, ni nani aliyevunja dirisha? Wavulana wote wanaocheza besiboli wanajua haswa ni nani aliyevunja dirisha, lakini hawataki kumtia rafiki yao matatani. Kwa hivyo, wanasema nini? Ndiyo, mpira ulivunja dirisha, au ulivunjika. Ni nani aliyefanya? Ndiyo, kwa namna fulani, mtu fulani ndiye aliyefanya.

Nakumbuka kipande fulani cha katuni. Kilikuwa kinahusu familia, na Bw. Hakuna mtu ndiye aliyefanya mambo yaliyoharibika kila wakati ndani ya nyumba. Sawa, ni nani aliyeba hiyo, au ni nani aliyevunja hiyo, Bw. Hakuna mtu? Ni nani aliyeacha sahani hiyo ikiwa kwenye sofa? Ndiyo, Bw. Hakuna mtu.

Kwa hivyo wakati mwingine, mwandishi ataficha utambulisho huo kwa makusudi kwa sababu moja au nyingine. Miundo ya utendakazi ni ya kawaida sana katika Kigiriki, na tunaipata katika Agano Jipya lote. Kwa kawaida hutokea pamoja na marafiki zetu tunaowapenda ambao tumekuwa tukiwazungumzia, nomino dhahania, vitenzi, na miundo ya uzalishaji.

Kwa hivyo, changamoto ya tafsiri ni kutambua wakala ni nani na ni nani anayeshughulikiwa. Na kama tulivyosema, hii inaweza kuwa pengo katika mawasiliano ambayo tunataka kujaribu kugundua. Mara tu tunapoigundua, tunataka kuiweka wazi kwa msomaji ili tuweze kuiweka wazi.

Kwa hivyo, tunajaribu kuwasiliana waziwazi na washiriki kwa kutumia sauti tendaji ya kitenzi, kwa kutumia umbo tendaji la kitenzi. Sawa. Mojawapo ya matatizo yanayojitokeza ni kwamba baadhi ya lugha hazina kitenzi tendwa.

Hawana sauti ya kitendo cha kutendewa. Katika hali hii, huwezi kutumia neno la kutendewa. Kusudi la hotuba hii na mengine yote si kusema kwamba lazima uifanye hivi.

Kusudi ni kusema, ikiwa ilibidi, hapa kuna mapendekezo ya jinsi ya kufanya hivyo. Hizi ni mbinu bora ambazo tumetumia na ni za kawaida kote ulimwenguni katika duru za tafsiri na utafsiri wa Biblia. Mbali na kushiriki katika tafsiri ya Biblia, tangu niliporudi Marekani mwaka wa 2010, nimekuwa nikishiriki katika tafsiri ya kidunia.

Kwa hivyo, mtu atanitumia kitu kwa Kiswahili. Wanasema, tafadhali unaweza kutafsiri hii kwa Kiingereza? Na kwa hivyo ninatumia kanuni hizo hizo katika kufanya hivyo. Inategemea aina ya maandishi. Nimekuwa na vitu kama cheti cha kuzaliwa, ambacho kimekatwa na kubandikwa haswa.

Hii ni hii hapa, hiyo ni ile pale. Nimekuwa na mambo mengine ambayo nimelazimika kuyatafsiri. Pia imenibidi kufanya tafsiri ya maneno, ambapo niko pale kwa niaba ya mzungumzaji wa Kiswahili ambaye kisha yuko katika hali fulani.

Wakati mmoja, nilikuwa pale katika ofisi ya daktari kwa sababu mgonjwa alikuwa anatoka Afrika Mashariki, na hakujua Kiingereza vya kutosha kuelewa kile ambacho daktari alikuwa akimwambia. Na kwa hivyo, atatibiwaje ikiwa haelewi? Na kwa hivyo nilikuwepo kama mpatanishi. Kwa hivyo kanuni hizi zote za mawasiliano, kanuni hizi zote za kuweka mambo wazi, kuzisema kwa njia iliyo wazi badala ya kutumia aina nyingine ambayo labda si rahisi.

Yote hayo yanatumika iwe ninazungumza tafsiri, iwe ninaandika tafsiri, au iwe ni ya kidunia, au iwe ni ya maandiko. Kuna mambo mengi ya kawaida hapo. Katika hali hii, unafanya nini wakati lugha haina neno tendwa? Katika hali hii, Orma, lugha niliyofanyia kazi, haina neno tendwa.

Kwa hivyo, unafanya nini? Acha nikupe mfano wa jinsi hiyo inavyoonekana. Kwa hivyo, tuna sentensi katika mtu, Goyo danen . Watu walimpiga Goyo.

Na tunajua kwamba watu ndio wanaofanya hivyo kwa sababu kuna NI mwishoni mwake. Hilo ndilo jambo linalotuonyesha kwamba hilo ndilo somo. Hilo ndilo kiambishi tamati cha somo.

Sawa? La pili. Goyon gurba Dane . Inamaanisha Goyo ndiye aliyempiga mvulana.

Goyo alimpiga mvulana. Na tena, tunajua hilo kwa sababu NI iko mwishoni mwa Goyo. Goyo ni jina la mwanaume.

Hapa tuna Goyo danen . Kufanana sawa na umbo la kitenzi katika sentensi ya kwanza, sivyo? Je, NI iko kwenye Goyo? Hapana. Kwa hivyo Goyo ndiye anayepigwa hapa.

Goyo ndiye mgonjwa. Mhusika ni nani? Mhusika hajabainishwa. Hii ndiyo njia rasmi ya kusema mtu amemshinda Goyo.

Kwa hivyo , wao, bila kutajwa, nje ya muktadha. Kwa hivyo, ukisema, Mtu aliiba baiskeli. Wanatumia nafsi ya tatu wingi.

Waliiba, walipiga, kama ishara kwamba hili lilifanywa na mtu mwingine, na hatujui ni nani. Au, halijatajwa. Kwa hivyo ndivyo akina Ormas wanavyofanya hivyo.

Na tunaita hii kuwa ni tendi bandia. Inafanya kazi kama tendi, lakini umbo si tendi, hasa umbo tendi. Kama nilivyosema, daneni ni sawa katika sentensi ya kwanza na sentensi ya tatu, ambayo ina maana kwamba hiyo ni umbo la kitenzi tendaji, lakini ujenzi wake unatumika kwa njia tendi.

Na kwa hivyo wakati mwingine ningeweza kusema mambo katika Orma nikitumia hii kuwasilisha baadhi ya maneno ya kibiblia tuliyokutana nayo. Sawa. Kwa hivyo, ni mifano gani ya maneno ya vitendo katika maandiko tunayopata? Marko 1:14 Yesu alikuwa jangwani siku 40, akijaribiwa na Shetani.

Kwa hivyo, ni nani anayehusika na kitenzi kinachomjaribu? Huyu angekuwa Shetani. Na kwa hivyo, alikuwa jangwani kwa siku 40 huku Shetani akimjaribu. Sasa, moja ya mambo tunayopata kutoka kwa maandishi ya asili, kujaribiwa na Shetani, inaonekana kama jambo linaloendelea.

Haikuwa jambo lililotokea wakati fulani. Alikuwa nyikani Shetani alipokuwa akimjaribu au Shetani alipokuwa akimjaribu. Kwa namna fulani, tunahitaji kueleza kwamba sisi ni wa asili ya kudumu badala ya wakati fulani uliopita.

Mgiriki hutumia umbo la - ing linatumia kitenzi kishirikishi. Lakini tunaweza kujaribu kulisema kwa njia tofauti. Mradi tu tunahifadhi sehemu hiyo, taarifa muhimu sana ni kwamba ilikuwa ni hatua ya muda mrefu iliyofanyika.

Kwamba haikuwa jambo la mara moja tu, mambo madogo kama haya, unafikiri, Mungu wangu, ni wachungaji wangapi wamehubiri kuhusu hili? Labda si mengi sana. Sio muhimu kufanya hivyo.

Tunasema tu kwamba Shetani alimjaribu Yesu kwa muda wote. Tumewekewa mipaka katika kile tunachoweza kufanya katika tafsiri ya Biblia kwa sababu hatuna maelezo mengi yaliyoandikwa kuhusu kila mstari. Sawa.

Marko 13 : 9. Mtapigwa viboko katika masinagogi. Kwa kweli, kabla ya hapo, inasema watawapeleka mahakamani, ambayo kwa kweli ni hukumu halisi kabla ya kufikia hili, na mtapigwa viboko katika masinagogi. Haisemi wao ni akina nani .

Kwa hivyo, kwa maana moja, labda hiyo ni kama kitu cha Orma ambapo unasema tu, na hatujui ni nani. Lakini hapa, utapigwa viboko katika masinagogi. Mtu atakupiga viboko.

Na ni nani atakayewapiga viboko? Wao. Na kisha ni kwa namna fulani mamlaka au viongozi au kitu kama hicho kitawapiga viboko katika masinagogi. Sawa.

Kwa nini amepotea? Katika Marko 14, kuhusu mwanamke aliyemimina manukato miguuni pa Yesu, akiyasema kwa njia ya vitendo, kwa nini amepoteza manukato haya? Sasa, moja ya mambo tunayohitaji kukumbuka ni kwamba utamaduni huu katika Biblia na tamaduni zisizo za Magharibi ambapo heshima inathaminiwa sana, na nilitaja katika majadiliano yaliyopita, humshtaki mtu anapokuwa pale ana kwa ana. Je, hiyo ndiyo sababu hii inatumika katika tendo la kimya? Labda. Hatujui.

Lakini mwanamke alivunja. Kwa nini marashi haya yalipotea bure? Sawa. Mstari unaofuata unasema Kwa maana marashi haya yangeweza kuuzwa kwa zaidi ya dinari mia tatu, yaani, mshahara wa miezi minane. Ukikumbuka majadiliano ya dinari na pesa kutolewa, hizo pesa mbili za kupokelewa zingeweza kuuzwa, na pesa hizo zingeweza kutolewa. Kwa hivyo, kama ungetaka kubadilisha hilo, ni nani angeiuza? Naam, aliyeuliza swali alikuwa Yuda, na Yuda alikuwa mtunza hazina ya wanafunzi, kwa hivyo labda ni mimi ningeweza kuiuza, na ningeweza kuwapa maskini pesa hizo.

Hatujui. Tena, hili halijabainishwa na mtendaji, lakini mtu angeiuza, na mtu angetoa mchango. Huenda tungeuza manukato kisha tukawapa maskini pesa hizo.

Huenda kukawa na njia moja ya kutoa hilo, na tungeweza kuwapa watu pesa hizo. Matendo 4:11 Yeye ndiye jiwe lililokataliwa na ninyi wajenzi, lakini likawa jiwe kuu la pembeni. Sauti tulivu iliyokataliwa na ile inayosema inasema ninyi, katika hadhira yangu, ndio mliokataa, na ninyi pia ndio mliokataa.

Na wewe pia ndiye mjenzi wa nukuu zisizo na nukuu. Na kwa hivyo, anatumia vitu vya sitiari. Kuna mwingiliano wa maandishi hapa unaoendelea na nukuu ya Agano la Kale.

Na Yesu alitumia nukuu hii kujihusu, na sasa wanafunzi wanaitumia kuzungumza kuhusu Yesu. Kwa hiyo Yesu ndiye jiwe ambalo ninyi wajenzi mlilikataa. Lakini yeye amekuwa jiwe kuu la pembeni.

Tena, imekuwa kama kitu kisicho na msimamo. Na pengine Mungu alimfanya awe jiwe kuu la pembeni. Tena, jiwe kuu la pembeni na jiwe ni la mfano sana na tena, linaelekeza nyuma kwenye Agano la Kale.

Anazungumzia nini? Anazungumzia kuhusu kujenga hekalu. Na hekalu, unaweka jiwe la msingi. Jinsi jengo linavyofanya kazi ni kwamba walikuwa na jiwe hili, ambalo lilikuwa la mraba kabisa.

Kikamilifu, sawa, mstatili, ukitaka, au kitu kama hicho. Lakini pembe zake zilikuwa sawa kabisa kila upande. Na wangeweka hiyo chini kwanza.

Na unaweka ukuta wa matofali. Nao wangeuweka chini kwanza. Na kisha, kwa kila ukuta unaotoka upande mmoja hadi mwingine na juu, walihakikisha kwamba kila kitu kilikuwa sawa kabisa kulingana na jiwe hilo la msingi la msingi.

Kwa hivyo, anazungumzia kuhusu kujenga hekalu. Huo ndio udanganyifu hapa. Na jiwe kuu la pembeni ni jiwe hilo la kati.

Na kisha pembe zingine zote tatu zitakuwa zimenyooka kwa sababu unayo ya kwanza imenyooka kikamilifu. Kwa hivyo hiyo ndiyo taswira hapa. Na yote hayo yamejikita katika kifungu hiki kidogo, jiwe kuu la pembeni.

Kwa hivyo tena, tunachohitaji kufanya katika hali hizi zote hapa kwa kutumia vitenzi visivyotumika, tunachohitaji kufanya na mawazo ya maneno na miundo ya kitenzi, hasa yanapotokea pamoja hivi, tunahitaji kukumbuka kwamba una uwezekano wa kuongeza kitu kwenye tanbihi. Kwa kukiongeza kwenye tanbihi kunaweza kuondoa baadhi ya dhana potofu ambazo watu wanaweza kuwa nazo. Inaweza hata kuweka marejeleo mtambuka kwa kifungu cha Agano la Kale.

Inaweza kuweka marejeleo mtambuka hapa katika Matendo ya Mitume kwenye vifungu katika Injili ambapo Yesu alizungumzia kujihusu. Kisha, unaweza kuelezea kwamba Yesu anazungumzia kujihusu yeye mwenyewe kuwa mtu muhimu katika dini, imani ya Kiyahudi. Kwa hivyo yote hayo yamejikita ndani yake.

Kwa hivyo tunahitaji kukumbuka kutumia taarifa za para-textual, kutumia tanbihi zako, kutumia faharasa zako, na chochote tunachohitaji kutumia ili kuwapa watu taarifa wanapozihitaji. Sasa, wacha niseme kwamba watu wanaweza kusema, hakuna anayesoma tanbihi. Sawa.

Mbali na hilo kuwa ni kuzidisha mambo kwa ujumla. Ikiwa ndivyo ilivyo, kwa nini Biblia za masomo zinapendwa sana? Watu husoma tanbihi kwa sababu wanataka kujua, na hawawezi kwenda kununua maoni. Au labda hawataki kwenda kununua maoni, na wanataka tu msaada wanapoyasoma.

Sawa. Kwa hivyo, hapa ni mahali pazuri pa kuweka tanbihi. Hapa ni mahali pazuri pa kuweka marejeleo mtambuka.

Sawa. Sawa. Matendo 10:29, hii ndiyo sababu nilikuja, bila kupinga, nilipotumwa.

Huyu ni Kornelio akimwita Petro, na Petro anakubali kwenda. Petro anakutana na Kornelio na kila mtu aliye chumbani pamoja na Kornelio, na Kornelio ana familia yake yote na marafiki na kila mtu pale ameketi akimsubiri Petro afike ili Petro aweze kuwapa ujumbe ambao Petro aliambiwa. Hapa nilipotumwa. Kwa maneno mengine, uliponiita.

Na kisha sentensi inayofuata ni, niambie kwa nini uliniita. Kwa hivyo, lazima ufanye yote yaende pamoja. Tukisema, uliniita, uliniita, je, hilo litaenda? Sijui.

Lakini wazo hapa ni kwamba, wakati ni tendo tu, je, linapaswa kuwa tendo tu, au tunapaswa kulisema kwa njia ya utendaji? Sawa. Mtu fulani alilaaniwa na Paulo, naye akaanguka na kufa, na inasema aliliwa na minyoo na akafa. Kuliwa na minyoo ni tendo tu.

Alikufa ni wazi anafanya kazi. Alikufa. Ni nini kilitokea kwanza? Nadhani labda alikufa kwanza, na kisha mwili wake ukaliwa na minyoo.

Nadhani ukimuuliza Myahudi wa siku hiyo swali hilo, je, aliliwa na minyoo kwanza au alikufa kwanza, labda wangesema ndiyo. Sijui kama ni muhimu, lakini kwa akili yangu, hilo halina maana. Alikufa, na minyoo ikamla mwili wake.

Huenda ikawa njia nyingine ya kuisema. Tena, haya ni mapendekezo tu, mambo ya kufikiria, hasa unapojaribu kuiwasilisha kwa lugha nyingine. Mojawapo ya njia tunazoweza kujua kama iliwasiliana vizuri au la ni kuwasomea watu na kuwauliza maswali ya maudhui.

Je, unaweza kuniambia kilichotokea kwa maneno yako mwenyewe? Ni nini kilimtokea jamaa huyu? Na wakisema, vema, funza walimla, na funza wakamwua. Kwa hivyo, alikufa. Basi tunajua hiyo ndiyo ilikuwa mtazamo wetu. Tukiangalia Marko 9, ambayo inazungumzia mahali ambapo mwali haukomi, na funza hafi, hiyo inatoa hisia kwamba watu wanaungua katika moto wa milele wa hukumu, pamoja na kuliwa na funza baada ya kufa.

Kwa hivyo, tuna uungwaji mkono wa maandishi kwamba alikufa kwanza. Tena, sitakufa kwenye kilima hicho. Sitasisitiza kwamba hii ndiyo maana yake hasa, lakini ni jambo tunalohitaji kufikiria.

Na kile kinachosikika kama kawaida katika lugha unayotumia kuwasiliana. Sawa, nyingine. Matendo 16, ikizungumzia Timotheo 16 :2, naye alishuhudiwa vyema na ndugu waliokuwa Listra na Ikonio.

Neno hilo la upole lilisemwa vyema. Njia nyingine ya kulitafsiri tena ni kwamba ndugu waliokuwa Listra na Ikonio walimsifu. Matendo 22:1, kwa ajili yao pia nilipokea barua kwa ndugu hao, nikaanza safari kwenda Damasko ili kuwaleta wale waliokuwa huko Yerusalemu wakiwa wamefungwa ili waadhibiwe.

Kufungwa ni tendo la kutendewa; kuadhibiwa ni tendo la kutendewa. Na hizi ni tafsiri za moja kwa moja kutoka kwa Kigiriki. Kwa kweli ni kitenzi tendo cha Kigiriki, kufungwa na kuadhibiwa.

Unasoma tafsiri za Kiingereza, na wanaweza kusema mambo tofauti. Mmoja wao anasema, kama wafungwa. Sawa, mwingine anasema, akiwa amefungwa minyororo.

Sawa, je, ni wafungwa? Ndiyo. Je, neno mfungwa linatoa wazo kwamba walikuwa wamefungwa? Labda, labda sivyo. Ikiwa ni hapa Amerika, labda wamefungwa pingu isipokuwa kama ni matajiri sana na hawahitaji kufungwa pingu.

Je, walikuwa wa chuma? Kwa minyororo, tulikuwa tunaruka kidogo, kuruka kidogo. Labda walikuwa wamefungwa, labda mikono yao ilikuwa imefungwa kwa kamba au kamba ya ngozi, au nani anajua nini kingine. Jambo ni kwamba hii inasema imefungwa, na hiyo ni upuuzi mtupu.

Tunafanyaje kazi kuzunguka hili? Tuna mambo kadhaa, na ninataka kurudia kwamba hatuangalii tu jambo hili lenye kusumbua kama vile vitenzi visivyo na mpangilio au chochote kile. Pia tunaangalia jinsi sentensi nzima inavyotiririka katika taarifa katika sentensi na kama kuna mapengo mengine yoyote ambayo si mojawapo ya haya ambayo tuko katika kundi lake, ambayo hayawasiliani vizuri ambayo itakuwa vizuri kuyajua. Kwa mfano, tumepokea barua kutoka kwao.

Tukisoma mstari uliotangulia, anazungumzia kuhusu makuhani wakuu huko Yerusalemu. Tunajua kwamba wanawarejelea . Huyu ni sawa.

Nilipokea, nilikuwa, walinipa. Kwa hivyo, kupokea ni kitenzi tendaji kwa ndugu.

Hilo linamrejelea nani? Haijulikani wazi. Na tuanze na Damasko. Sawa, basi ndugu ni akina nani, na wako wapi? Kumbuka tulichosema ni nani, nini, wapi, lini, kwa nini, vipi? Ndugu ni akina nani? Matoleo mengine yanaifanya iwe wazi kwa ndugu Wayahudi.

Ndugu gani wa Kiyahudi? Na ukisoma makala hiyo, kwa kweli ni Paulo anayesimulia hadithi kuhusu kuongoka kwake. Na kwa hivyo, ukirudia hilo, inasema kwamba

makuhani wakuu wa Kiyahudi huko Yerusalemu walimpa Sauli, wakati huo, barua za kuwapelekea viongozi wa Kiyahudi huko Damasko. Kwa hivyo, tukikumbuka kitabu kizima cha Matendo, basi tunaelewa hili.

Lakini sasa Paulo anasema kwa njia fupi, na anaacha taarifa. Na unapoangalia hili, ingesaidia sana kuwajua ndugu Wayahudi. Na ndugu hao Wayahudi walikuwa wapi? Ndugu Wayahudi huko Damasko.

Lakini yote hayo yanasemwa kwa njia tofauti. Kwa hivyo tunawezaje kufungua na kupanga na kufanya vipande hivi vyote tofauti vya taarifa kuwa laini na mtiririko? Hapa kuna uwezekano mmoja. Kutoka kwao, yaani, makuhani, pia nilipokea barua kwa ndugu Wayahudi huko Damasko na nikaanza huko, yaani, Damasko, ili kufunga.

Mfunge kwanza kabla ya kuwaleta Yerusalemu. Funga na uwaleta wale waliokuwa pale, yaani, wale waliomfuata Yesu, Yerusalemu na kisha waadhibiwe na mamlaka ili kuwaadhibu. Tena, tunajaribu kupata njia ambayo ni laini, iliyo wazi, inayosikika ya kawaida na ya kawaida, hiyo ndiyo njia ambayo kwa kawaida tunazungumza Kiingereza, na hiyo pia inaeleweka.

Na kwa hivyo, katika kuweka baadhi ya mambo haya wazi, tena, hatuungezi chochote kwenye maandishi ambayo hayapo tayari. Kitu ambacho hakijawekwa wazi kiko kwenye maandishi. Hakijatajwa tu, na ndiyo maana tunahitaji kulipia hilo.

Sawa, kwa hivyo ni mchakato gani tuliouangalia? Tambua kitenzi na uwatambue washiriki. Tunarudia sentensi kwa kutumia kitenzi tendaji, si kitenzi tendwa, na tunawafanya washiriki wawe wazi. Kwa hivyo tunaweza kuuliza, kwa nini tutumie umbo tendaji? Kwa nini tusiifanye tu kuwa tendwa ikiwa ni tendwa na kuna tendwa katika lugha zote mbili? Hilo hakika ni chaguo. Kwa nini tunahitaji kuwataja washiriki waziwazi? Sio suala la kulazimika; ni suala la ni kipi kinachofanya kazi vizuri zaidi.

Vipi kama lugha lengwa ina vitenzi tendwa, na hiyo inatumika? Mojawapo ya sababu kwa nini tunatumia vitenzi tendwa na si vitenzi tendwa ni kwa sababu sauti tendwa hupendelewa katika uandishi mzuri, hata katika lugha yetu kwa Kiingereza. Na kwa hivyo, ukiandika karatasi ya muhula chuoni na profesa wako akaamua, sema hili moja kwa moja, na uliseme kwa sauti tendwa. Kwa hivyo, nadhani sauti tendwa na vitenzi tendwa pia huwa ndivyo tunavyozungumza.

Hatuzungumzii sana kwa maneno tulivu, lakini hakika ni njia inayopendelewa katika maandishi. Pili, sauti tendaji huwa na uwazi zaidi na inaweza kuwa na nguvu zaidi au nguvu zaidi, yenye athari zaidi. Hizi ni tabia za jumla na si sheria ngumu na za haraka.

Sauti amilifu inaweza kutarajiwa kuwa ya kawaida zaidi katika lugha lengwa. Ikiwa tutakuwa nayo hivyo kwa Kiingereza, labda itakuwa hivyo pia katika lugha zingine. Wafahamishe washiriki ikiwa maandishi yataeleweka zaidi kwa kufanya hivyo.

Hata sentensi hiyo ndogo ambayo tumeishughulikia hivi punde, huku Sauli akienda Damasko, kwa kweli katika lugha yangu, niliweza kuifuatilia vizuri zaidi kwa kuweka baadhi ya mambo hayo wazi na kwa kurekebisha mpangilio wa maneno. Wakati mwingine, tunabadilisha mpangilio wa vifungu, au tunaweka kifungu kimoja ambacho baadaye kiko katika sentensi mbele ya sentensi ili tuweze kubadilisha mambo. Kwa hivyo, tunaweza kusema, nilienda nyumbani kwa sababu nilikuwa na njaa, au unaweza kusema, nilikuwa na njaa, kwa hivyo nilienda nyumbani.

Kwa hivyo, unaweza kubadilisha mambo, na hilo halibadilishi maana; ni kurekebisha sarufi tu. Kwa njia fulani, hilo ni upendeleo wa kibinafsi ambao mtafsiri anaweza kuchagua. Wakati mwingine, ni njia inayopendelewa ambayo mtafsiri na wengine katika kundi hilo wanasema, ndio, hiyo inasikika vizuri zaidi.

Na tunatafsiri maandiko ili yaweze kusomwa kwa sauti. Kwa hivyo, tunayasoma kwa sauti. Mojawapo ya mambo ambayo napenda kufanya ninapokuwa mshauri ni kwenda kuangalia tafsiri ya mtu mwingine, tutaenda, na tutafanyia kazi kifungu fulani.

Tunafanya marekebisho haya yote, na tutafanya mistari mitatu au minne pamoja. Mara tutakapokuwa tumefanya marekebisho yote, lazima uende hatua kwa hatua. Wakati mwingine, huwezi kushughulikia jambo katika mstari wa tatu hadi utakaposhughulikia mambo katika mstari wa kwanza na wa pili. Kisha, jambo zima lazima liende pamoja; taarifa lazima ziende, na miunganisho yote ya kisarufi inahitaji kuwepo.

Na kisha nitasema, je, kuna mtu anaweza kusoma hili kwa sauti? Kisha, mtu huyo analisoma kwa sauti. Na kisha nitawauliza hadhira, masikio yenu yalipendaje? Hilo lilisikikaje kwako? Je, hilo lilikuwa tamu? Kisha, nitamuuliza msomaji jinsi ulivyohisi kulisoma kwa sauti. Lilitokaje kwenye ulimi wako kama lilivyo? Na hapo ndipo tunapopata maandishi haya mazuri, maandishi laini, maandishi yenye upatano yanayoshikamana. Na hilo linaeleweka hadi mwisho.

Na unaweza kufuata mfuatano wa mawazo. Kwa hivyo, tunazingatia mambo hayo yote. Kwa hivyo kila kitu ambacho tumekuwa tukizungumzia katika mfululizo huu wote ni jambo muhimu kuhusu jinsi tunavyohukumu. Je, tulifikia lengo letu? Wakati mwingine huielezi wazi ikiwa mwandishi alitaka kuweka utambulisho wa mtu huyo siri kwa sababu moja au nyingine. Tukiiweka wazi, tunaweza kuwa, sitaki kusema, kufanya uharibifu, lakini kuiathiri kwa njia ambayo mwandishi hakukusudia. Kwa hivyo wakati mwingine hatubadilishi maandishi.

Tunaacha tu kama ilivyo. Kwa mfano, Yesu alipowaambia wanafunzi baada ya kuwalisha watu 5,000, kisha wakapanda mashua, nao wakawa ndani ya mashua, Yesu

aliwaambia, jihadharini na chachu ya Mafarisayo. Kwa hivyo, tukisema, vema, watu wengi hawataelewa hilo.

Chachu ya Mafarisayo, chachu ni mfano wa Mafarisayo, sivyo? Na kwa hivyo, inamaanisha ushawishi wa Mafarisayo. Sawa, tunakubaliana juu ya hilo. Kisha tunasema, hebu tufanye hilo wazi katika tafsiri kwa sababu hilo litalifanya liwe wazi zaidi.

Kwa hivyo, hivi ndivyo ingesikika. Jihadhari na ushawishi wa Mafarisayo. Katika mstari unaofuata, wanafunzi walichanganyikiwa kwa sababu walidhani kwamba alikuwa akizungumzia mkate.

Tuliondoa taswira ya usemi. Tuliondoa taswira dhahiri ya chachu. Kwa kufanya hivyo, tuliondoa uwezekano kwamba wangeelewa vibaya kauli yake kuhusu mkate.

Na kwa hivyo, tunaiweka ndani yake kwa sababu Yesu alitaka kuwa na fumbo. Yesu alitaka kuisema kwa njia ambayo ilitumia taswira ya chachu na mkate. Na wanafunzi, Mungu awabariki, walisema, amechanganyikiwa kwa sababu tuliacha mkate.

Jambo hilo lote hushikamana ikiwa hawaelewi picha. Kwa hivyo wakati mwingine, hatuelezi mambo wazi. Tunaacha katika sitiari na taswira zingine za kitamathali kwa sababu ilikusudiwa iwe hivyo.

Na hatuwezi kusema tu kwamba, kama kila wakati kuna picha ambayo haeleweki, basi tunapaswa kuiondoa. Hili linaweza pia kuwa jambo la kufundisha. Na hili ndilo ninalofikiri sisi, kama Wakristo, kwa kuwa na Biblia katika lugha yetu kwa maisha yetu yote, tunazoea mambo fulani katika Biblia ambayo kisha yanakuwa ya kawaida.

Hebu fikiria ni misemo mingapi katika Biblia ni lugha ya kawaida kwa watu katika utamaduni wetu. Kwa hivyo, kuna jambo la kusema kwa watu wanaojifunza misemo hii tofauti, wakijifunza njia tofauti ya kuisema, ingawa inaweza isiwe njia ambayo mtu wa kawaida anaweza kufikiria kuisema. Bado inakuwa ya kawaida zaidi na ya kawaida zaidi.

Kwa hivyo watu katika tamaduni tunazotafsiri wanaweza kuzoea istilahi hizi na kuwa wa kawaida katika tamaduni hizo. Je, unakumbuka kifungu chetu kutoka kwa moja ya mihadhara iliyopita kuhusu miundo ya vitendo na mambo mengine katika Warumi 1:1 hadi 7? Nilitaka kukipitia tena kwa sababu kadhaa. Moja ni kwamba hizi ni miundo ya vitendo. Tunazishughulikiaje katika muktadha wa kifungu kizima, katika muktadha wa sentensi kadhaa pamoja, na zinashikamanaje? Hatutapitia jambo zima, lakini nadhani kutoa mifano michache kuhusu jinsi ya kulitafsiri baada ya kuligawanya kunaweza kuwa na manufaa.

Kwa hivyo, kwanza kabisa, Paulo, mtumwa wa Yesu Kristo, aliyetitwa kama mtume, aliyetitengwa kwa ajili ya injili ya Mungu. Kwa hivyo, tukiangalia kila tendo la maneno, dhana ya maneno, na mtumwa, mtumwa ni yule anayehudumu. Kwa hivyo, Paulo anamtumikia Yesu Kristo, Kristo Yesu.

Aliyetitwa kama mtume, huyu ni mtu aliyetitenda. Nani aliita? Nani aliita Paulo? Yamkini Yesu, Yesu alimkata Mungu. Kama mtume, mtume ni nomino ya kitenzi, yule aliyetitumwa.

Ni nani aliyemtuma Paulo? Yesu alimtuma. Na tukisoma kuhusu maisha ya Paulo, kila mahali alipoenda, anasema roho ilituongoza hapa, roho ilituzuia kwenda huko. Kutengwa kwa kweli ni kitenzi kutakasa, kutenga kama cha kipekee.

Nani alimtenganisha nani? Yesu alimtenganisha Paulo. Na kisha inasema kwa ajili ya injili ya Mungu, na hiyo ndiyo sababu ya kutengwa, na injili ya Mungu, injili ya Mungu ikiwa injili kuhusu Mungu, taarifa kuhusu Mungu, ambayo Paulo atahubiri, lakini sehemu hiyo ambayo ninapaswa kuihubiri imefichwa ndani yake na imedokezwa kama sababu ya kutengwa na kuitwa na kutumwa. Kwa hivyo hapa kuna chaguo moja.

Mimi, Paulo, wakati mwingine unahitaji kufanya hivyo kulingana na utamaduni, inasikika kuwa ya ajabu sana kuwa na mtu anayeanza barua kwa jina lake, Paulo. Paulo, yule jamaa unayemjua, anakuandikia barua, hapana, hatuzungumzii hivyo. Sawa, kwa hivyo wakati mwingine unahitaji kuongeza mimi. Nani anamtumikia Kristo Yesu? Mimi, Paulo, ninayemtumikia Kristo Yesu.

Mimi, ambaye alimwita na kumtuma, ambaye alimtenga. Kwa hivyo tena, tunavifanya vifungu hivi vya uhusiano, si jambo kuu na kusema kwamba inasema, aliniita, na alinituma, na akanitenga. Kama tungesema mambo hayo, labda hayo yangukuwa sawa, lakini tunataka kuhakikisha kwamba lengo ni, Paulo anaelezea kilichompata na uhusiano wake na Yesu.

Kwa hivyo, kuna uhuru kidogo hapa, lakini wazo ni kwamba tunahitaji kutafakari na kuweka wazi ni nani aliyemwita Paulo, ni nani aliyemtuma na kazi maalum ya kufanya, na ni nani aliyemtenga. Na kwa nini Yesu alimtenga? Kwa hivyo, yeye ambaye alinitenga ili nieneze injili ya Mungu, au ili niweze kueneza injili ya Mungu. Kuna yote hayo ndani yake, kwamba kwa maana ina taarifa hiyo iliyofichwa ambayo imedokezwa kwa sababu ya mimi kwenda nje na kuhubiri injili kwingineko.

Sambaza injili, hubiri injili. Sawa, nyingine katika mstari wa sita na saba. Wewe pia ni wito wa Yesu Kristo.

Kuitwa na Yesu Kristo ni ujenzi wa vitendo na wa kijeni. Ninyi pia ndio wale ambao Kristo Yesu aliwaita. Tena, tunatumia, badala ya kusema Yesu aliwaita, inawarejelea

wao, na hii inawaelezea, na kwa hivyo tunatumia wale ambao, kwa wapendwa wote wa Mungu huko Roma.

Kwa hivyo, huyu ni Paulo katika mstari wa saba, baada ya kupitia moja ya mambo sita haya yote. Sasa anasema, haya ndiyo barua yangu iliyoandikwa. Paulo, kwa nini hukusema hivyo tu? Nadhani Paulo alipaswa kumshauri mtafsiri aangalie kazi yake au mhariri au kitu kama hicho kabla ya kutuma barua hizi.

Sawa, kwa hivyo huu ni muhtasari kabla ya kuingia kwenye yaliyomo kwenye barua yake. Ninaandika, au ninaandika, kwa ninyi nyote mlioko Roma mnaompenda Mungu, ambaye Mungu anawapenda. Ninaandika kwa ninyi nyote mlioko Roma mnaopendwa na Mungu.

Kuna njia nyingine ya kuishughulikia. Na nataka tu kurudia kwamba hizi ni mistari migumu. Kuna mengi sana hapo.

Kuna mengi ambayo yanaweza kukosekana ikiwa watu watasoma haraka sana. Au hawaelewi lugha au sarufi hii ngumu. Na ninataka kurudia, kurudi kwenye Kigiriki na kusema, vema, Kigiriki ndicho kitu tunachohitaji kujua ili kuelewa hili.

Kwa kweli, Kigiriki ndicho tatizo. Kwa hivyo kumbuka tu kwamba tuna nafasi hiyo ya paratextual katika tafsiri yetu, iwe katika tanbihi, vichwa vya sehemu, miongozo ya masomo, au utangulizi wa vitabu. Vipi kuhusu kamusi? Na kisha pia tuna, sikuiweka hapa, lakini pia tuna nyenzo zote za ziada, nje ya Biblia, za ushiriki wa maandiko ili kutusaidia.

Kwa hivyo, watu wanaofanya tafsiri wanahitaji kukumbuka kile kingine ambacho watu wetu wanahitaji ili kuelewa maandishi haya. Ndiyo maana nyenzo za paratextual zinapaswa kuandikwa na kutafsiriwa ili zivasaidie watu. Na mambo haya mengine yote ya ziada ambayo tulizungumzia katika ujumbe uliopita yanaweza kuzingatiwa kimakusudi, kupangwa, kuandikwa ni kwa ajili ya nani, na yote hayo, na kisha kutolewa katika lugha ya maandiko yanayotafsiriwa. Kwa hivyo, yote hayo yanahusiana, na hasa kwa dhana hizi ngumu, nomino ngumu, na mengine yote, watu wanahitaji msaada.

Na tunataka nini? Mawasiliano yenye ufanisi. Kwa hivyo, tunafanya yote tuwezayo ili hilo liwezekane. Asante.

Huyu ni Dkt. George Payton na mafundisho yake kuhusu tafsiri ya Biblia. Huu ni kipindi nambari 23, Ujenzi Usiotumika.